

**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И
СТРУЧНА СЛУЖБА ВАЉЕВО**

Бирчанинова 128 А, 014/3519-390, 3519-391

e-mail: pssvajevo@open.telekom.rs

**Министарство пољопривреде и заштите животне средине
Сектор за рурални развој**

www.psss.rs

АКТУЕЛНИ САВЕТИ ИЗ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ

Билтен бр. 3

Ваљево, 23.03.2015. година

Тираж:
350 примерака

Садржај

УТИЦАЈ ХРАНЕ НА УКУС И МИРИС МЛЕКА.....	3
СТАЊЕ УСЕВА ОЗИМЕ СЕТВЕ У КОЛУБАРСКОМ ОКРУГУ И ПРИХРАЊИВАЊЕ У 2015.ГОДИНИ.....	4
РЕЗИДБА ЛЕСКЕ	5
ПРВИ ПРОЛЕЋНИ ТРЕТМАН У ВОЋНИМ ЗАСАДИМА.....	6

УТИЦАЈ ХРАНЕ НА УКУС И МИРИС МЛЕКА

Због велике важности укуса и мириса млека вршена су бројна проучавања утицаја различитих хранива на укус и мирис млека и његових производа. Запажено је да млеко лако прима укус и мирис хране. Првенствено то долази до супстанце које се путем крви преносе у виме а не од супстанци које млеко упије из стајског ваздуха. Специфични утицај планинске паше сматра се веома повољним, а остала хранива која специфично делују на укус и мирис млека сматра се да делују неповољно. Неповољно делује већа количина шечерне репе угарњаче, уљана репица, сточна репа, лишће и главе шећерне репе, сточни кељ и друга хранива у већим количинама у оброку. Када се краве први пут пуштају на пашу, онда се одмах може приметити укус траве у млеку али он ускоро ишчезне. Неке биљке на пашњаку могу обојити млеко, ако на паши има белог или дивљег црног лука и неких других биљака. Зелена луцерка, зелени кокотац и силажа лептрињача могу исто тако да проузрокују изразит укус ако се дају крвама непосредно пред мужу. Кукурузна силажа, зелена раж и кромпир имају мање изражено неповољно дејство ако се дају пре муже. На сличан начин укус може имати и луцеркино сено ако се даје мање од 4 сата пре муже.

Запажено неповољно деловање је због бетаина у репама и слачиног уља у брасикама. Бетаин из репе и репиног лишћа веома брзо у бурагу прелази у триметаламин који даје млеку и млечној масти непријатан мирис који подсећа на мирис репе. Од пашњачких трава дивљи лук неповољно утиче на мирис и укус млека. Мирис белог лука је толико јак да се респираторним органима може пренети на млеко у току 2 минута, а када се даје храном стиже за 1 минут, а може нестати тек после 7 сати.

Ако се млеко користи за исхрану деце, треба избегавати у исхрани коришћење споредних производа из прераде алкохола. Разне силаже, такође, утичу на укус и мирис млека, а то је од испраљивих супстанци које настају у процесу ферментације. Мирис силаже преноси се првенствено преко дигестивног тракта али се не преноси на млечну маст, а када се преноси директно из атмосфере тада ароматичне материје не улазе само у водену фракцију млека већ у млечну маст.

Сва хранива која неповољно утичу на квалитет млека треба давати после муже, потом остатке отклонити из стаје, а следећу мужу обавити тек 6 часова после храњења. После муже млеко одмах изнети из стаје. Силажа може бити узрок контаминације спорама Clostridia, а Aflatoksin производи Aspergillus flavus.

др Радосав Вујић

СТАЊЕ УСЕВА ОЗИМЕ СЕТВЕ У КОЛУБАРСКОМ ОКРУГУ И ПРИХРАЊИВАЊЕ У 2015.ГОДИНИ

Услови за сетву озимих стрних жита јесенас су били неповољни јер се каснило са бербом кукуруза због чега је дошло до кашњења у сетви свих озимих стрнина, првенствено јечма. Усеви пшенице су слабије развијени и у зависности од времена сетве налазе се у различитим фазама : од 2-3 листа па до фазе бокорења углавном. На појединим усевима присутна су оштећења од глодара а понегде има и оштећења лисне масе.

У земљишту тренутно има довољно влаге , чак на многим парцелама постоји могућност прекомерног влажења и испирања лакоприступачног азота у ниже слојеве земљишта. Садржај лакоприступачног азота варира од парцеле до парцеле.

Прихрањивање је важна агротехничка мера коју треба обавити непосредно пред интензивирање раста и развића пшенице , односно крајем зиме. Прихрањивање се обавља пре уласка пшенице у фазу влатања , када се формирају елементи приноса . Ако се са овом мером закасни , прихрањивање неће имати утицаја на принос. Време прихрањивања зависи углавном од услова зиме.

Због услова повећане влажности земљишта препорука за ову сезону је да се са прихрањивањем озимих стрних жита не жури, односно да се то обави почетком марта. Препорука је да пољопривредници за прихрану користе КАН због углавном киселе до јако киселе рН реакције земљишта на подручју Колубарског округа. У зависности од потребне количине хранива прихрањивање би требало обавити у више наврата . Ако је процена да недостаје до 60 кг/ха азота прихрањивање треба обавити у једном наврату. Ако недостаје од 60-120 кг /ха азота прихрањивање треба обавити у два наврата а ако је недостатак већи од 120 кг/ха прихрану треба обавити у три наврата.

дипл.инг. Снежана Стојковић-Јевтић

РЕЗИДБА ЛЕСКЕ

Леску као и сваку другу воћну врсту треба редовно орезивати како би редовно и добро рађала. Леска се орезује приликом формирања узгојног облика , резидбе на род и приликом подмлађивања.

Код сорти леске калемљених на мечију леску формира се круна у виду вазе или се формира пирамидална круна. После садње саднице се прекраћују током пролећа на висини од око 1 до 1.20 м од земље . Ако има превремених гранчица оне се прво прореде а оне које смо оставили скраћујемо на 3 до 5 пупољака , с тим да водимо рачуна да вршни пупољак буде окренут ка споља. Током вегетације вршимо уклањање младара који су избили на деблу као и конкуренте вођици.

У пролеће друге године бирамо гране које ћемо да оставимо за прву серију скелетних грана , скраћујемо их а остале гране које немају повољан положај у круни избацујемо. Вођицу такође скраћујемо али тако да буде виша 20 до 30 цм од висине бочних – скелетних грана , овиме потенцирамо њен пораст. Током пролећа треће године бирамо један летораст за вођицу , опет га орезујемо око 20 до 30 цм вишље од нивоа следеће 2, 3 примарне гране које су се развиле на прошлогодишњој вођици. Орезују се и секундарне гране првог спрата. У четвртој и петој години поступак је исти као и у трећој години.

Резидба у роду леске која је калемљена на мечију леску састоји се у одржавању формираног облика круне . Потребно је вршити проређивање круне у циљу боље осветљености круне. Прво треба избацити све поломљене , суве и болесне гране. Одстранити гране које се укрштају и гране које расту ка унутрашњости круне. Родне гране леске не треба прекраћивати већ се врши само проређивање вишка родних гранчица. Уколико их је превише на двогодишњем дрвету треба их проредити и оставити на размаку од око 15-20 цм . Најродније гране леске су дужине од 20 до 25 цм . Дуже једногодишње гранчице од 40 цм можемо прекратити .

Када приноси почну да опадају обавезно треба извршити подмлађивање грана. Огољене гране треба заменити новим гранама. Код жбунастих форми сваке треће године треба остављати по један изданак за замену , који ће временом заменити једну изрођену скелетну грану.

Приликом резидбе дебљих грана треба обратити пажњу и правити глатке пресеке , извршити дезинфекцију бакарним препаратима и пресек премазати калем воском или фитобалзамом.

дипл. инг. Ђорђе Совиљ

ПРВИ ПРОЛЕЋНИ ТРЕТМАН У ВОЋНИМ ЗАСАДИМА

Воћарска производња на подручју Колубарског округа је значајна. Структура воћарске производње на подручју Округа је таква да још увек доминирају три воћне врсте шљива, малина и купина.

Са заштитом ових воћних врста треба почети на време. Значај превентивне заштите је велики јер са почетком вегетације из периода мировања излазе и штетни организми; проузроковачи биљних болести и штеточине. Из тог разлога је неопходна заштита ових воћних врста у фенофази „бубрења пупољака“. Овај третман је познат и као „први пролећни третман“. Третманом се сузбијају презимљавајући облици патогена – проузроковача биљних болести, зимска јаја инсеката и гриња.

Слика: Шљива у фенофази „бубрења пупољака“

Препарати који се препоручују за заштиту воћних врста (шљива, малина, купина) у овом периоду су минерална уља; Плаво уље 2-3% или Бакарно уље 1,5 л/ха. Такође може да се користи комбинација препарата на бази бакра и минералних уља.

Избор минералних уља : Бело уље (3-4%), или Галмин (1-2%),

Избор бакарних препарата: Бакар окси хлорид (0,6-0,7%), Купразин (0,35%), Супрохат (0,2%)....

Приликом извођења третмана потребно је да се воћари придржавају следећег:
Стабла воћака треба да су сува. Третман се ради на температури изнад 0 степени С (оптимално око 7 степени С) како би се избегла опасност од измрзавања.

Приликом третирања стабла морају бити „добро окупана„.

На третираним површинама најмање 28 дана од дана примене не дозволити приступ домаћим животињама.

Поштовати упуство за примену препарата.

Користити исправну механизацију у току рада

Поштовати водозаштитне зоне

Мере заштите у току манипулације: обавезно користити рукавице у прва три дана после третирања

Каренца за ове препарате је ограничена временом примене.

Дипл. инг. Весна Јанковић

ДИМЕНЗИЈЕ ТОВИЛИШТА ЗА ТОВ СВИЊА

Димензије товилишта су битан фактор који треба да задовољи потребе свиња након првих недеља по залучењу. Стандардно тов почиње када прасе достигне тежину од 25-30 кг, што је око 10-13 недеља старости. Колико ће тов трајати зависи од разних фактора: тржишта, земље, обичаја и навика, те тежине свиња утовљених за клање. Узимајући све ово у обзир товилиште треба да јединки омогући основне услове за висок прираст и развој, добру конверзију, а то подразумева угодан амбијент и повољне услове за живот. У нашим условима то често није случај, па су чести промашаји како у адаптацији старих објеката, тако и при прављењу нових наменских објеката, што се све негативно одражава на прираст.

Најбољи примери товилишта су они који су урађени тако да се на најлакши начин омогуће чистићење, прање, дезинфекцију, манипулацију са јединкама, као и да то прати повољан микроклимат.

Садашње тенденције иду ка томе да за најпожељнији облик бокса узимају однос 2:1, што значи да је ширина бокса два пута већа од дужине. Такав бокс омогућава да животиња може нормално да се креће, храни, дефецира и комуницира са другим јединкама (ово је битно и због Закона о добробити животиња који прописује овакве норме). Просечан товљеник од 100 кг дугачак је око 130-140 цм, тако да ширина бокса мора да буде минимум 2,2-2,4 м. Ширина рамена код товљеника те тежине је 32-35 цм, што значи да је за 15 товљеника у боксу потребна дужина од минимум 4,8 м. Ове мере нам говоре да се за садашњи стандард величине бокса узима димензија 2,2-2,6 м ширине са 4,6-6 м дужине. У овакав бокс стаје око 15-20 товљеника што се сматра за оптималну величину групе, и за сада су се показали као најбоље решење. Према овом стандарду праве се и хранилице и појилице.

Решетке на поду треба да су бетонске, 80-90 цм ширине са размаком од највише 18мм, с тим да су решетке постављене паралелно у односу на товљеника када се храни, јер се тада повређивање своди на најмању меру.

Дипл.инг.Светислав Марковић

У даљем тексту дат је преглед цена живе стоке, житарица, сточне хране, воћа и поврћа за фебруар 2015. године (подаци СТПИС-а).

Доминантне цене живе стоке на пијацама у Србији за фебруар 2015. године

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/ узраст	Раса	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА										
			Београд Обреновац	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш- Бељин	Пирот	Пожаревац	Смедерево Осипаоница	Врање	Зајечар
Бикови	>500kg	SM				210							
Двиске	све тежине	све расе	200		150	120							
Јагњад	све тежине	све расе	300	300	300	300	320	350	300	290	280	290	270
Јарад	све тежине	све расе			170	140	230	200				210	230
Јунад	<=300kg	HF											
Јунад	<=300kg	SM											
Јунад	350-480kg	све расе				210			240	230			
Јунад	>480kg	све расе							240				
Козе	све тежине	све расе			120		145					130	
Краве за клање	све тежине	HF											
Краве за клање	све тежине	SM				130			150	150		150	
Крмаче за клање	>130 kg	све расе	120	150	100	100					130		120
Овца	све тежине	све расе	150	140	110	100	110			130	150	150	110
Прасад	16-25kg	све расе	240	190	160	190	130	150	250	200	230	190	220
Прасад	<=15kg	све расе	300	2200	170		220	200	250	200	230	200	230
Телад	80-160 kg	HF	340				240						
Телад	80-160kg	SM	460			390		350	350	350		390	
Товљеници	80-120kg	све расе	140	140	120	130				140	150	150	150
Товљеници	>120 kg	све расе	130	130	100	120	130			140	140	140	140
Шиљежад	све тежине	све расе	200		160	160				200	180		

Доминантне цене житарица и сточне хране у Србији за фебруар 2015. године

Производ	Јединица мере	Место продаје	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА											
			Београд	Обленовац	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш	Пирот	Пожаревац	Смедерво	Врање	Зајечар
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	цак 50 kg	Пијаца	18		20		20	18	25		16		21,5	
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	ринфуз	Пијаца												18
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	цак 50 kg	Пијаца	18											
Луцерка (сено у балама)	бала 12-25kg	Пијаца	17					19			15		15	
Пшеница	цак 50 kg	Пијаца	25	24		25	23	30					25	
Пшеница	ринфуз	Пијаца												23
Сојино зрно	цак 50 kg	Пијаца					55							
Сточни јечам	цак 50kg	Пијаца	24	24		27	24						30	
Сточно брашно	цак 33kg	Пијаца	17										19	
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	ринфуз	Силос												
Кукуруз (окруњен, вештачки сушен)	ринфуз	Силос												
Пшеница	ринфуз	Силос	24,4											
Сточни јечам	ринфуз	Силос					15							
Сточно брашно	цак 33 kg	Силос												
Луцеркино брашно	цак 25kg	Малопродаја		50			40							
Сојина сачма (44% протеина)	цак 33kg	Малопродаја	77	78	74	74	90		86	80	76			
Сточно брашно	цак 33kg	Малопродаја					17		19	23				
Сунцокретова сачма (33% протеина)	цак 33kg	Малопродаја	37	45	45	34	35		39	40				
Луцерка (сено у балама)	бала 12-25 kg	Газдинство		18			19	18	20	15				

Доминантне цене воћа – зелене пијаце у Србији за фебруар 2015. године

Производ	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА											
	Београд Каленић	Београд Скарлија	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш	Пирот	Пожаревац	Смедеревево	Врање	Зајечар
Банана (Banana)	150	135	120	100	150	120	140	140	130	130	130	120
Грожђе – бело остало (Grapes white other)	400	500										
Грожђе – црно остало (Grapes black other)	400	170										
Јабука ајдаред (Apples idared)	60	60	70		50	50	40	50			40	50
Јабука црвени делишес	90	80				50	50	50	100	100	40	50
Јабука златни делишес Apples Golden Delicious)	80	80	80		80	50	50	50	120	120	40	50
Јабука Грени Смит (Aples Granny Smith)	80	70	100			50	50	50			40	70
Јабука - Jonagold	80	80	60			60	50		70	70	40	60
Јабука – Мусу	80	70										70
Јабука – остала	80	80	60	60	50	50		40	50	50	75	
Крушка (Pear)	150	150		150		150	130		250	250		200
Лимун (Lemon)	180	150	150	130	130	150	130	130	120	120	120	150
Мандарина (Tangerine)	180	160		150	120	130	180	150	130	130	120	140
Нар (Pomegranate)	250	200	200		220	200			250	250	180	
Орах (Walnut)	1300	1300	1400	1200	1200	1300	1200	1800	1200	1200	1000	1200
Поморанџа (Orange)	100	100	80	70	100	80	100	100	100	100	60	120
Шљива - сува (Plum - dried)	350	350	250	350	300	300	350	500	350	350		350

Доминантне цене поврћа – зелене пијаце у Србији за фебруар 2015. године

Производ	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА											
	Београд Каленић	Београд Скарлија	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш	Пирот	Пожаревац	Смедерво	Врање	Зајечар
Броколи (Broccoli)	250	250	250		250	300	250	300	250	150		
Цвекла (Beat)	80	80	50	50	50	50	50	50	50	50	20	70
Карфиол(Cauliflower)	250	250	250	160	200	150	150		230	130		
Краставац салатар (Cucumber for salad)	250	250	220			250	250		200	250		200
Кромпир (Potato)	80	70	60	40	60	40	40	50	50	40	40	50
Купус (Cabbage)	100	100	40	40	100	100	100	100	80	100	80	120
Лук бели (Garlic)	600	500	400	300	400	250	250	900	900	250	400	350
Лук црни (Onion)	80	60	50	40	60	40	40	40	50	60	40	60
Паприка бабура (Pepper Babura)	300	300				350	350		290			
Паприка (Pepper Other)	300	300	220			300	300			170		
Паприка шиља (Pepper Shilja)	200	300	250			250	250		250			
Парадајз (Tomato)	250	250	250	500	250	250	250	250	200		250	230
Пасуљ бели(Beans white)	250	250	200	200	250	250	250	250	320	300	250	250
Патлиџан (Eggplant)	200	250										
Празилук (Leak)	100	100	50	100	100	150	150	100	110	100	250	100
Спанаћ (Spinach)	250	200	150	180	200	180	180	200	200	200	150	
Тиквице(Zucchini)	250	200	200	200		200	300		300			
Зелена салата – комад (Lettuce – piece)	70	60	25	30		40	40	40	50	45	30	40
Шаргарена (Carrot)	80	70	70	60	60	60	60	70	50	50	60	60